

Polazište treba biti prihvaćanje Projekta stalnog postava i njegova razrada u tehničkom dijelu, kako to u ovom tekstu predlažemo.

Kao što je izložena, nadam se, vidljivo, do realizacije Projekta stalnog postava dalek je put. No ovaj put ne bi se smjelo improvizirati. Galerija je isuviše vrijedna da bi se to dopustilo. Stoga bi odmah trebalo početi izradu potrebnih projekata i njihovo izvođenje. I za to, dakako valja osigurati financijska sredstva.

Primljeno: 2. 5. 1995.

SUMMARY

The Project of the Permanent Display of the Strossmayer Gallery of the Old Masters Technical Conditions and Problems in Exercising Protection

by Želimir Laszlo

The survey of the depots and galleries of the museums and galleries in Zagreb, performed within the framework of the program originated by the Museum Documentation Centre, also included the Strossmayer Gallery of the Old Masters. The author gives a brief description of the technical conditions in the Gallery, and also reports on the problems the Gallery encounters in exercising the protection of works of art. The working group made recommendation that these technical conditions had to be improved and the problems in the protection of works of art solved in order to make the project of permanent display feasible.

ARHEOLOŠKI PARK "ANDAUTONIA" U ŠČITARJEVU

Dora Kušan

Donca Nemeth-Ehrlich

Arheološki muzej

Zagreb

Na prostoru današnjeg Ščitarjeva, nadomak Zagrebu, nalazio se od 1.- 4. st. nakon Krista rimski grad Andautonija, uz tadašnji glavni tok Save na rimskoj državnoj cesti Sisak - Ptuj (Siscia-Poetovio).

Natpisi iz 1.-3. st., u kojima se Andautonija spominje kao municipij i Respublica Andavtoniensium svjedoče da je bila ne samo grad s visokim pravnim statusom nego i kroz 400 godina administrativno-upravni, ekonomski i kulturni, te vjerski centar prostora između Medvednice, Vukomeričkih gorica, Samoborskoga gorja i Save. Tijekom seobe naroda, potkraj 4. st. i početkom 5. st. grad je, po svemu sudeći, porušen, a ostaci kamenih zidova još su u 18. st. bili vidljivi iznad zemlje. Na osnovi tih ostataka M. P. Katančić je oblik grada opisao kao nepravilni šesterokut.¹ Tijekom 19. st. i početkom 20. st. rimski se kamen dobrim dijelom upotrebljavao kao građevni materijal za noviju izgradnju, pa su ostaci grada nestali s površine. Područje na kojem se Andautonija prostirala nije nakon 5. st. značajnije urbanizirano te je velik dio pogodan za arheološka istraživanja.

Od 1969. do 1980. god. Antički odjel Arheološkog muzeja u Zagrebu provodi sondažna istraživanja² na gotovo cijelom pretpostavljenom prostoru antičkoga grada³, a od 1981. godine i sustavna iskapanja u vrtu župnog ureda u središtu Ščitarjeva.⁴ Tijekom arheoloških istraživanja otkriveni su, uz ostalo, dijelovi gradskih ulica, kanalizacijske mreže, stambenih i javnih zgrada, gradskih bedema te nekropola.⁵

Osim arheoloških vrijednosti, u današnjem selu Ščitarjevu postoji i niz drugih etnoloških, povijesnih i prirodnih vrijednosti, smještenih u gotovo netaknutom pejzažu zagrebačkoga dijela Posavine.⁶ Upravo iz tih razloga, arheološki lokalitet Ščitarjevo ima idealne uvjete za ostvarenje arheološkoga parka, u pravom smislu te riječi, u kojem arheološki lokalitet predstavlja najvažniji element parka, a povezan s drugim povijesnim, etnološkim i pejzažnim vrijednostima postaje svjedočanstvo dosadašnjeg razvoja čitavoga kraja.

Muzeološkom prezentacijom svih elemenata arheološkoga parka, stvorena bi bila cjelina u kojoj se brišu stroge granice između arheoloških iskopina i današnjeg naselja, te se ostvaruje novi kulturni sadržaj u neposrednoj blizini Zagreba, a koji u potpunosti može zadovoljiti sve zahtjeve suvremene muzeologije.

Zbog kompleksnosti projekta te količine i raznolikosti sadržaja razvoj će arheološkoga parka biti postupan, a za njegovo konačno ostvarenje izuzetno je važan interes grada Zagreba, ali i spremnost većeg broja institucija i stručnjaka (arheologa, konzervatora, etnologa, prirodoslovaca, arhitekata itd.) koji bi se uključili u realizaciju postavljenih ciljeva.

Tijekom 1994. godine ostvarena je prva faza arheološkoga parka u Ščitarjevu, muzeološkom prezentacijom dijela rimskoga grada u samom središtu današnjeg naselja.⁷

Park je otvoren u povodu obilježavanja 900. obljetnice Zagrebačke biskupije, zahvaljujući potpori Gradskog sekretarijata za obrazovanje, kulturu i znanost i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, te razumijevanju Gradskog poglavarstva.

Dio ulice s rekonstrukcijom rubnjaka i trijem s odljevima baza za stupove te zgrada kupališta s djelomičnom rekonstrukcijom hipokausta.
 Fotodokumentacija: Arheološki muzej Zagreb

MUZEOLŠKA PREZENTACIJA DIJELA RIMSKOGA GRADA ANDAUTONIJE

(u vrtu župnog ureda) kao prve faze arheološkog parka u Šćitarjevu.

Sustavnim arheološkim istraživanjima, koje od 1981. godine provodi Arheološki muzej u Zagrebu u suradnji sa Muzejom Turopolja Velika Gorica⁸, u vrtu župnog ureda u središtu Šćitarjeva, na površini većoj od 2000 m², otkriven je dio andautonijske gradske četvrti, izgrađene polovicom 2. st. S obje strane opločene glavne ulice (širine 6,2 m) protežu se trijemovi sa sačuvanim temeljima za stupove kolonade. S istočne strane ulice otkopan je veći dio zgrade rimskoga gradskog kupališta (objekt A) s polukružnim bazenom, hodnicima, kanalima i nizom pravokutnih prostorija. Sa zapadne strane otkrivena je prilazna gradska ulica koju prate dvije monumentalne zgrade (najvjerojatnije za vodoopskrbu-objekt B, C). Pronađen je i velik broj keramičkih i staklenih posuda, svjetiljki, brončanog nakita, žrnjeva i drugih predmeta koji nadopunjuju sliku života, govore o trgovini, proizvodnji i potrebama građana.

U kasnoj antici na porušanim zgradama kupališta grade se novi objekti, s izmijenjenim koncepcijama prostora. Pojedini stari zidovi koriste se kao temelj novima, a drugi ostaju ispod površine podova. Polukružni bazen kupališta uklopljen je u novu zgradu, a iz istog je vremena i sačuvani dio hipokausta (sustav za grijanje).

Iskapanja su pokazala da je u 1. st., prije izgradnje termi, na ovome mjestu bila nekropola čiji se ostaci nalaze ispod opisanih zgrada (na dubini 2-3 m). Velika količina grobnih priloga i zidnih slikarija, upućuje na bogati sloj građana koji u 1. st. grade grobnice s oslikanim zidovima i u grobove

stavljaju luksuzne i skupocjene predmete uvezene iz raznih dijelova Carstva. Već se u prvim godinama istraživanja pojavila ideja o muzeološkoj prezentaciji ove izuzetno atraktivne lokacije⁹ te su u tu svrhu 1984. započeti i konzervatorsko-restauratorski radovi na svim elementima arhitekture, koji su provedeni paralelno s arheološkim iskapanjima (u suradnji s Restauratorskim zavodom Hrvatske).¹⁰

Budući da je riječ o višeslojnom arheološkom nalazištu, na čijem je prostoru u razdoblju od 1. do 4. st. dolazilo do čestih rušenja zgrada, povisivanja terena, te ponovne gradnje, danas vidljivo u arheološkim slojevima i višeslojnim ostacima dijelova zgrada, pojavio se problem kako na jasan i razumljiv način ovu lokaciju prezentirati posjetiteljima. Zbog toga su već od samog početka konzervatorsko - restauratorski radovi usmjereni u dva pravca:

- na konzervaciju kojom se stvaraju uvjeti za prezentaciju rimske arhitekture na otvorenome, a sastoji se od radikalne drenaže, i na konzervaciju svih građevnih struktura.

Drenaža je izvedena pomoću sustava perforiranih cijevi kojima se oborinske vode odvede u nivo podzemnih voda (oko 5 m), te se time smanjuje vlažnost zidova kao osnovni preduvjet da se u kontinentalnim krajevima kameni zidovi održe na otvorenome bez pokrivanja. Konzervacija zidova sastoji se od mehaničkog čišćenja te ispiranja od zemlje i trule žbuke, zamjene trule žbuke novom, dugotrajnog tretiranja kamena i žbuke vapnenom vodom, te izvođenja završnih redova kao zaštitne kape;

- na konzervatorsko-restauratorske radove i djelomičnu rekonstrukciju pojedinih građevnih struktura, te izradu odljevaka i kopija radi što razumljivijeg prikazivanja višeslojnosti lokaliteta i lakšeg razumijevanja pojedinih građevnih

elemenata (npr. izvedena je djelomična rekonstrukcija sustava grijanja (hipokausta), odljevci svoda na kanalu, odljevci baza za stupove u trijemu, kopije pojedinih podova, kopije rubnjaka na cesti itd.). Također je u tu svrhu izveden složeni konzervatorski zahvat u sjevernom dijelu zgrade gradskoga kupališta, kojim se je na jednome mjestu prikazao odnos sačuvanog dijela zgrade 1.st., na čijim je ostacima izgrađen objekt u 2. st. (zbog izuzetne osjetljivosti podova zgrade iz 1. st. ovaj je prostor natkriven polukružnom nadstrešnicom od prozirnog leksana).

Ovako tretirana rimska arhitektura predstavlja bazu koja se s dodatnim sadržajima (postavljanjem informativnih ploča, te organiziranjem logičnog obilaska) može na jasan i razumljiv način predstaviti publici.

U rješavanju muzeološke prezentacije ovog dijela rimskog grada nastojalo se izbjegavati konstrukcije i materijale koji bi konkurirali rimskoj arhitekturi, današnjem naselju ili pejzažu, tj. nastojalo se očuvati postojeći odnos rimske arhitekture i okoline, te ujedno spriječiti izolaciju od današnjeg naselja. Također se nastojalo da sve nužne intervencije budu u skladu sa zahtjevima konzervacije i arheologije, te da se osigura jasnoća i objektivnost u prezentaciji. Pridržavajući se ovih principa, a u svrhu muzeološke prezentacije, arheološko nalazište u dvorištu župnog ureda organizirano je na sljedeći način:

Ulazni prostor

Ulaz je smješten u jugozapadnom dijelu lokacije, naglašen drvenom pergolom i natpisom ("ANDAUTONIA - dio rimskoga grada 1. - 4. st."), logično smješten s obzirom na današnju cestu i glavni trg, a ujedno se s ovog položaja omogućuje dobar, prvi vizualni kontakt s arheološkim nalazištem. Zapadna strana lokacije, uz današnju cestu, ograđena je prozračnom drvenom ogradom koja materijalom i oblikom ne odudara od postojeće arhitekture, niti ne konkurira rimskim iskopinama, a kao i pergola izrađena je po uzoru na nađene rimske ograde u Pompejima i Ostiji, te time označava karakter prostora.

Na južnoj i zapadanoj strani ulaznog prostora zadržana je visina današnjeg terena odakle se širokim stepenicama silazi na rimski nivo. (ove stepenice ujedno kod većih grupnih posjeta mogu poslužiti kao prostor za sjedenje, za potrebe uvodnih predavanja).

Na ulaznom prostoru smještene su i tri uvodne informativne ploče gdje posjetitelj dobiva osnovne povijesne podatke o Andautoniji, njezinu značenju i položaju u Rimskom Carstvu, dosadašnjim rezultatima istraživanja na prostoru čitavog antičkoga grada, te se upoznaje s osnovnim podacima o prezentiranom arheološkom nalazištu.

Obilazak

Posjetitelji se s ulaznog prostora, prelaskom preko rimske ceste, usmjeravaju prema najzanimljivijim građevinskim strukturama gradskoga kupališta uz koje se nalaze i odgovarajuća objašnjenja na manjim pločama - legendama. Na taj način posjetitelji dobivaju informacije o rimskoj cesti i trijemu, pragovima, podovima, hipokaustu, te arhitekturi iz 1. st. (u obliku kompjutorskih rekonstrukcija, crteža kojima se objašnjava funkcija pojedinih struktura, fotografija nađenog stanja te kratkog teksta). Također se na više mjesta (s različitih točaka gledišta) pojavljuju kompjutorske rekonstrukcije mogućeg izgleda cijele zgrade i trijema. Na taj se način posjetitelje želi logično provesti objektom, a ujedno spriječiti kretanje po onim dijelovima koji to zbog konzervatorskih razloga ne bi podnijeli. Također se je nastojalo pratiti originalnu komunikaciju i prelaziti zidove gdje su ostaci vrata (pragovi), a tamo gdje to nije bilo moguće i gdje se pojavljuju visinske razlike, postavljene su stepenice za prijelaz preko zidova. Obilazak se završava na sjevernoj strani lokacije, gdje se nalazi i informativna ploča

s podacima (crteži, fotografije, tekst) o konzervatorsko-restauratorskim radovima, geodetskim i fotogrametrijskim snimanjima,¹¹ arheološkim iskapanjima i dokumentaciji, te s podacima o ustanovama i pojedincima koji su sudjelovali u radovima na ovoj lokaciji i u realizaciji projekta muzeološke prezentacije).

Prostor za boravak posjetitelja

Nakon obilaska posjetiteljima se želi omogućiti ugodno zadržavanje i boravak na arheološkom nalazištu, te je osim klupa za sjedenje organiziran i manji izložbeni prostor. Prostorom dominira reljef božice Nemeze (odljevak), postavljen na središnjoj popločenoj površini, na kojoj se nalaze i odljevci drugih kamenih spomenika vezanih uz Andautoniju, a postavljen je i djelomično sačuvan kameni žrvanj (uz koji se nalazi i crtež - rekonstrukcija o njegovoj upotrebi). Dvije veće informativne ploče s fotografijama najznačajnijih keramičkih, staklenih i metalnih nalaza, te informativna ploča s fotografijama zidnih slikarja, zaokružuju ovaj prostor dajući mu oblik trga koji u slučaju organiziranja posebnih priredaba (koncerti, skupovi), postaje prostor za smještaj publike.

Na ovoj arheološkoj lokaciji nije prezentirana samo atraktivna rimska arhitektura nego se posjetiteljima prikazuje i način rimske gradnje, oprema zgrada, preslojavanje arhitekture, konstrukcija rimske ceste, predmeti za

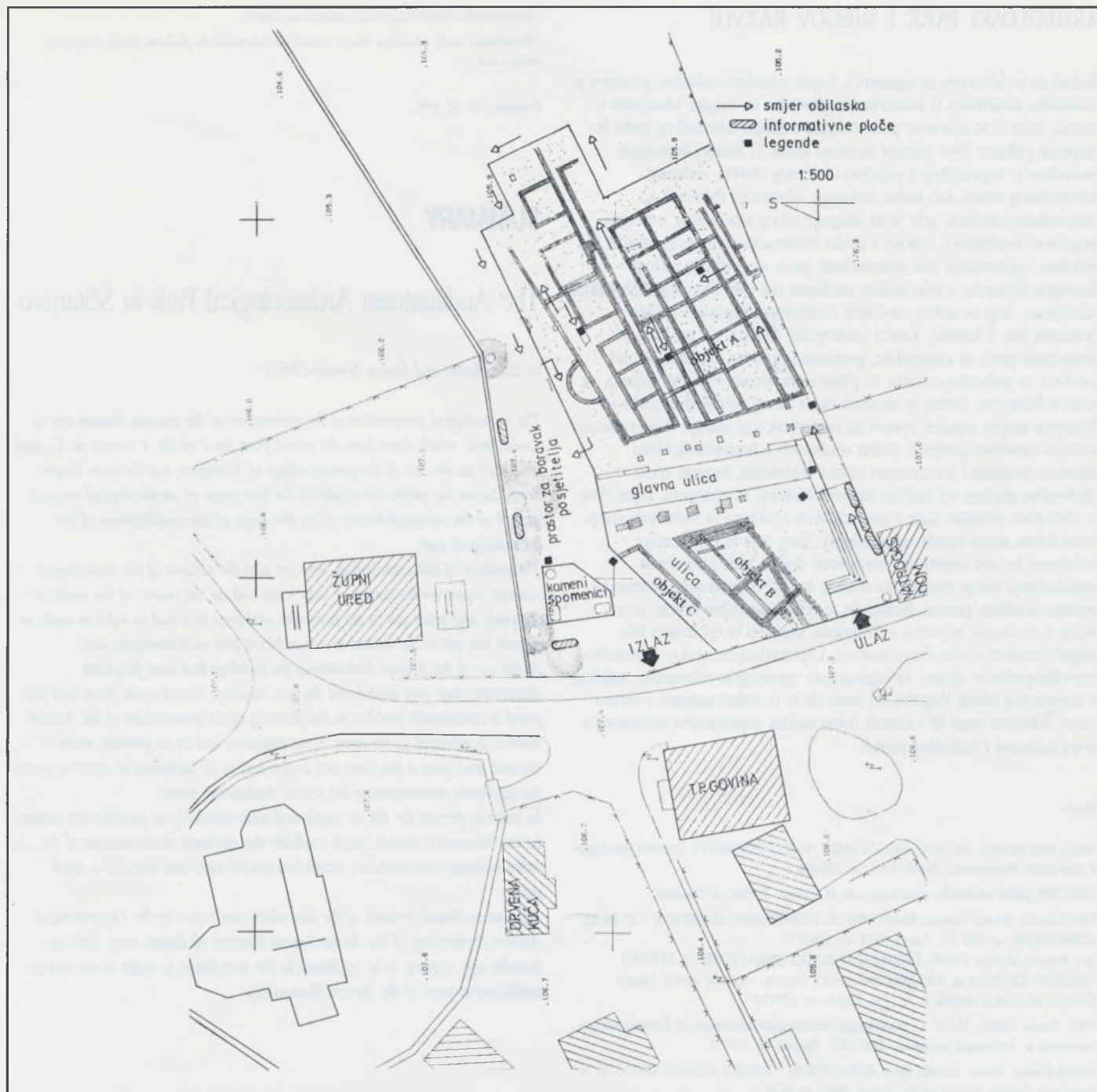

Informativna ploča s fotografijama u boji arheoloških nalaza (staklo, metal, kost)
Fotodokumentacija: Arheološki muzej Zagreb

svakodnevnu upotrebu nađeni tijekom iskapanja, a predočeni su i izgled i funkcija pojedinih dijelova istražene arhitekture. Posjetiteljima se na više mjesta tijekom obilaska pružaju raznovrsne informacije, od ulaza gdje dobiva tiskani materijal (s osnovnim podacima o arheološkom nalazištu i smjeru kretanja) preko velikih informativnih ploča do manjih ploča - legenda kojima se objašnjavaju pojedini detalji arhitekture.

Budući da je u zimskim mjesecima (od studenoga do svibnja) arheološki park zatvoren, većina se informativnih ploča može koristiti za manje izložbe po školama, poduzećima i sl. Za strane je posjetitelje osiguran prijevod (svih tekstova na informativnim pločama) u tiskanome materijalu. Budući da je prezentacija arheološkog lokaliteta specifična jer se izlažu samo dijelovi jedne cjeline (temelji zidova, ostaci podova i sl.) koju većina posjetitelja shvaća doslovno, nastojalo se kompjutorskim rekonstrukcijama¹² u boji i crtežima ponuditi informaciju o mogućem izgledu i funkciji nađene arhitekture.

Zbog činjenice da se izlaže samo arhitektura bez situacija koje su zatečene prilikom arheoloških iskapanja i bez nađenih sitnih nalaza, postavljene su fotografije (crno-bijele, u boji) nađenog stanja i karakterističnih nalaza uz pojedine zanimljive dijelove objekata. Za bolje razumijevanje arheološkog

Tlocrt središnjeg dijela Šćitarjeva s prezentiranom arheološkom lokacijom u vrtu župnog ureda
Dokumentacija: Arheološki muzej Zagreb

lokaliteta korišteni su i neki drugi oblici informacija: crteži na kojima je prikazan život u rimsko doba, fotografije (crno-bijele i u boji) konzervatorsko-restauratorskih i arheoloških radova, pojedinih nalaza, planovi, karte, tekst, a planira se i postavljanje posebnih ploča za djecu sa stripom.¹³

Budući da arheološka iskapanja i konzervacija na ovoj lokaciji traju i dalje (prema mogućnostima), posjetiteljima se pored već iskopanih i prezentiranih dijelova objekata pruža uvid i u "radove u tijeku", te je tako stvoren didaktično-informativno-radni prostor koji upoznaje posjetitelja sa nalazištem i nalazima, ali i arheologijom kao strukom, te sa svim fazama rada (od iskapanja, konzervacije do prezentacije). U dosadašnjim arheološkim iskapanjima i konzervatorsko-restauratorskim radovima, a isto tako i u svim fazama uređenja ove arheološke lokacije, nastojalo se uključiti stanovnike

današnjeg Šćitarjeva, koji su svojim radom i zalaganjem pokazali izuzetnu zainteresiranost za uređenje i daljnju sudbinu arheološkog parka. Na taj se način arheološki park već u svojoj prvoj fazi potpuno uključio u život današnjeg naselja, što predstavlja važan uvjet za njegovu daljnju sudbinu. Do sada je ostvarena prva faza arheološkog parka, a da bi arheološko nalazište u potpunosti oživjelo predviđa se i organiziranje popratnih sadržaja (koncerti, kazališne predstave, predavanja), kao i sadržaja za djecu (arheološke radionice, rimske igre i sl.), čime će se privući publika, ali i utjecati na razvoj arheološkog parka.

ARHEOLOŠKI PARK I NJEGOV RAZVOJ

Budući da je Šćitarjevo sa sigurnošću bogati arheološki lokalitet, potrebno je arheološka istraživanja (i konzervaciju) provesti i na drugim lokacijama u naselju, kako bi se njihovom prezentacijom u sklopu arheološkog parka što potpunije prikazao život jednoga rimskoga grada. U skorijoj budućnosti predviđeno je organiziranje i prijamno-izložbenog objekta, dodatnog informativnog centra, kao nužne nadopune informacija dobivenih na arheološkom lokalitetu, gdje je uz izlaganje sitnog arheološkog materijala mogućnost raznolikosti, količine i oblika informacija puno veća. Također je potrebno i postavljanje više informativnih ploča na području cijeloga današnjeg Šćitarjeva, s arheološkim sadržajem (na svim poznatim arheološkim lokacijama - koja su nakon sondažnih istraživanja zatrpana: Gradišće (stambeni dio, 2 kanala), Kutelo (nekropola), Savišće, ali isto tako i postavljanje ploča uz etnografske, povijesne i prirodne znamenitosti, kao i putokaza na prilaznim cestama, te plana s obilježenim točkama obilaska na ulazu u Šćitarjevo. Sretna je okolnost da se razvoj arheološkog parka u Šćitarjevu mogao započeti upravo na središnjem trgu naselja, koji predstavlja izuzetno zanimljivu povijesnu cjelinu obuhvativši u neposrednoj blizini navedenu istraženu i konzerviranu rimsku arhitekturu, baroknu crkvu (djelomično građenu od antičkih kamenih blokova) sa cinkturom, župni dvor, te dvije stare posavske kuće s gospodarskim zgradama (u sadašnjem stanju ovom dojmu smeta zgrada samoposluge). Zbog toga bi u najskorijoj budućnosti trebalo urediti trg, konzervirati drvene kuće (mogućnost uspostavljanja manje etnografske zbirke), te naći odgovarajuće rješenje za prijamno-izložbeni prostor. Budući da se veoma zanimljive drvene kuće nalaze i na drugim mjestima u Šćitarjevu, njihovim bi uređenjem bilo moguće ostvariti i neke druge sadržaje. Uspostavljanjem ovakve arheološko-etnološko-povijesne cjeline, uz odgovarajuće ugostiteljsko-rekreacijske sadržaje, u neposrednoj blizini Zagreba, ne samo da bi se dobro usmjerio i ubrzao razvoj Šćitarjeva nego bi i Zagreb dobio sadržaj neprocjenjive vrijednosti u svojoj kulturnoj i turističkoj ponudi.

Bilješke:

¹Matiija Petar Katančić: *DE SITU ANDAUTONII I AGRO SCHITARIEVI, Specimen philologiae et geographiae Pannoniorum*, Zagreb, 1795., str. 120-144.

²1969.-1980. godine arheološka istraživanja vode M. Gorenc, B. Vikić, V. Damevski.

³Vikić-Belančić, Branka. Gorenc, Marcel. *PRILOG ISTRAŽIVANJU ŠĆITARJEVA - ANTIČKE ANDAUTONIJE*, u: *KAJ* 5-6, Zagreb, 1974, str. 110-117.

Vikić-Belančić, Branka. *ETAPE URBANOG RAZVITKA ANDAUTONIJE I ANTIČKO NASLJEĐE ZAGREBA*, u: *Arheološka istraživanja u Zagrebu i njegovoj okolici*, Izdanja Hrvatskog arheološkog društva, sv. 6, 1981, Zagreb, str. 129-154.

⁴Vikić, Branka. Gorenc, Marcel. *La problématique archéologique-urbanistique de Šćitarjevo-antique Andautonia* u: *Archeologia iugoslavica*, 1980-1981., Beograd, str. 125-131.

⁵Nemeth-Ehrlich, Dorica. Vojvoda, Pavo. *ANDAUTONIJA - RIMSKO URBANO SREDIŠTE*. u: *Zagreb prije Zagreba* (katalog izložbe, Zagreb, 1994., str. 39-45.)

⁶Vikić-Belančić, Branka. Gorenc, Marcel. *ANALIZA I VALORIZACIJA PRIRODNOG AMBIJENTA NASELJA ANDAUTONIJA-ŠĆITARJEVO I PRIKAZ KONTINUITETA NJEGOVE NASELJENOSTI*, Plan uređenja manjeg naselja - Šćitarjevo 1-2, Zagreb, 1984., 7-17 (umnoženo kao rukopis)

⁷Godine 1994. izradeno je "IDEJNO RJEŠENJE ZA I FAZU ARHEOLOŠKOG PARKA - ANDAUTONIA - u Šćitarjevu" (autori: D. Kušan, D. Nemeth-Ehrlich, M. Gorenc) kojim je obuhvaćena prezentacija arheološke lokacije u vrtu župnog ureda, ali su naznačene i daljne smjernice razvoja.

⁸1981.-1987. arheološka istraživanja vode M. Gorenc, B. Vikić, V. Damevski (AMZ), a od 1988.-1994. D. Nemeth Ehrlich (AMZ), P. Vojvoda (MTVG) (istraživanja se prema mogućnostima planira nastaviti i dalje)

⁹Vikić-Belančić, Branka. Gorenc, Marcel.

¹⁰Voditelj konzervatorsko-restauratorskih radova je E. Pohl (suradnik D. Doračić).

¹¹Geodetsko fotogrametrijske radove izvodi M. Kadi (Gradski zavod za katastar i geodetske poslove, Odjel za inž. geodeziju i fotogrametriju)

¹²Kompjutorske rekonstrukcije-CAD i inženjering, Zagreb.

¹³Zahvaljujući novoj tehnologiji, bilo je moguće na informativnim pločama izložiti fotografije i prilog u boji.

Primljeno: 17. 05. 1995.

SUMMARY

The Andautonia Archaeological Park in Šćitarjevo

by Dora Kušan and Dorica Nemeth-Ehrlich

The museological presentation of the architecture of the Ancient Roman city of Andautonia, which dates from the period from the 1 to the 4 century A. C., and is located on the site of the present village of Šćitarjevo, not far from Zagreb, brings before the public the results of the first phase of archaeological research, as well as the accomplishment of the first stage of the establishment of the archaeological park.

The authors of this contribution, who are also the authors of the museological concept, report on the course of their study and on the course of the works in the park, and point out to the particular problems they had to solve in order to present this site to the visitors in a translucent and understandable way.

At the site of the Roman Andautonia the buildings had been frequently dismantled, their sites leveled and the new buildings erected upon them, and this posed a considerable problem in the planning of the presentation of the Ancient Roman architecture in the open. Some structures had to be partially reconstructed, and quite a few casts and copies had to be fashioned in order to create the intelligible presentation of the several Andautonia layers.

In order to present the site as simply and understandably as possible, the authors posted informative boards, made available the electronic reconstruction of the entire buildings and porticoes, established guided tours and installed a small gallery.

The archaeological research of the site, which was begun by the Department of Ancient Archaeology of the Archaeological Museum of Zagreb more than two decades ago, is going to be continued in the near future in order to uncover yet undiscovered parts of the Ancient Roman city.